

Islam, muslimer og uddannelse

Af Tallat Shakoor & Inge Liengaard

Det tredje og sidste nummer af Tidsskrift for Islamforskning i 2008 drejer sig om islam, muslimer og uddannelse. Interessen for disse emner i en dansk/europæisk kontekst er ingenlunde ny. Faktisk har der i en længere årrække været forsket og skrevet adskilligt om netop dette.¹ Der er en vældig samfundsmæssig interesse for de skole- og uddannelsesvalg, som borgere med etnisk minoritetsbaggrund – og særligt de med muslimsk baggrund – træffer. Det har bl.a. resulteret i flere undersøgelser af muslimske friskoler og redegørelser for unges uddannelsesmønstre. I takt med religioners stigende synlighed i det offentlige rum, bl.a. igennem social grænsedragning, sociale identiteter og en stigende religiøs og kulturel pluralisering i det danske samfund, har der samtidig været en øget opmærksomhed på repræsentationer af islam og muslimer i forskellige former for uddannelsesmateriale. Her har blikket i særdeleshed været rettet mod grundskolens materiale, der jævnligt har vist sig at rumme temmelig stereotype fremstillinger af islam (og meget få fremstillinger af muslimer), men også undervisningsmateriale i gymnasierne er kommet i fokus.

I nærværende nummers artikler har vi valgt at fokusere på kontekster, hvor forskellige repræsentationer af islam og muslimer fremstilles: ud fra en minoritetsposition i det danske samfund, igennem en ikke-muslimsk majoritets repræsentationer af islam i gymnasialt undervisningsmateriale, repræsentationer af islam og nationalitet i et land med en muslimsk majoritet samt konfliktuerende forestillinger om national og religiøs identitet i en dansk folkeskole.

I dette nummer af Tidsskrift for islamforskning træder vi således delvist af kendte stier; bl.a. med dr. phil. Jørgen Bæk Simonsens artikel, der opdaterer billedet af, hvorledes islam portrætteres i dansk undervisningsmateriale for gymnasieklasser. Religionssociolog Tallat Shakoor beskriver udviklingen i vægtningen af islam i vedtægter for muslimske friskoler inden for de sidste 25 år.

Samtidig udvides perspektivet i en række artikler: Ph.d. Laura Gilliam fra Danmarks Pædagogiske Universitet analyserer på baggrund af feltarbejde i en dansk folkeskole, hvorledes både børn og voksne konstruerer ”muslim” og ”dansker” som identiteter, der gensidigt udelukker hinanden, og hvor ”muslim” har en negativ valør. Gymnasielektor

Lars Visti Hansen giver i sin artikel et indblik i nyere, dansk undervisningsmateriale om korstogene, og hvilke overvejelser der ligger bag hans egen udgivelse *Korstogene idé og virkelighed* (Systime 2004). Post. doc. Thomas Hoffmann skitserer et forskningsprojekt, der undersøger betydningen af, at et stigende antal studerende og undervisere på islamstudier ved vesteuropæiske og amerikanske universiteter har muslimsk baggrund. Hypotesen er, at denne udvikling på sigt vil influere den islamiske eksegese, som allerede udfoldes i Vesteuropa og USA. Slutteligt analyserer religionshistoriker Marie Louise Wammen, hvilken udvikling der har været i fremstillingen af religiøse og nationaliteter i iranske skolebøger for de mindste klasser i de senere år.

Sidst men ikke mindst bringer vi også i dette nummer en række anmeldelser med en betydelig spændvidde: fra arabisk medicin over den poetiske Koran til kvinder i Koranen og muslimske skoler i Sverige. God læselyst!

¹ Haaber Ihle, Annette, 2007: *Magt, medborgerskab og muslimske friskoler i Danmark. Traditioner, idealer og politikker*. Satsningsområdet "Religion i det 21. århundrede" og Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier (ToRS), Københavns Universitet; Shakoort, Tallat, 2006: "Indvandrerfriskoler i Danmark" i: Andersen, Peter B. Curt Dahlgreen, Steffen Johannesen og Jonas Otterbeck: *Religion, skole og kulturel integration i Danmark og Sverige*, Museum Tusulanums Forlag; Gustaffson, Kristina, 2004: *Muslimsk skola, svenska villkär*, Umca, Forlaget Boreá; Jensen, Tim, 2004: "Muslimske friskoler i Danmark" i: Svensk Religionshistorisk årsskrift, vol. 3.; Mikkelsen, Flemming, 2003: "Indvandrerorganisationer i Danmark" i: Mikkelsen, Flemming (ed.): *Indvandrerorganisationer i Norden*, Akademiet for Migrationsstudier i Danmark, Nordisk Ministerråd; Simonsen, Jørgen Bæk, 1990: *Islam i Danmark. Muslimske institutioner i Danmark 1970-1990*, Statens Humanistiske Forskningsråd; Jensen, Anne-Marie, 1987: "Islamiske skoler i Danmark", in: Olesen, Asta (ed.): *Islam og undervisning i Danmark*. Statens Humanistiske Forskningsråd, Århus Universitetsforlag.